

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-73>

**ISSUES OF LEGALIZATION AND SURRENDER
OF FIREARMS AND AMMUNITION
(THE CASE OF THE REPUBLIC OF KOSOVO)**

**ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ТА ЗДАЧІ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ
І БОЄПРИПАСІВ (НА ПРИКЛАДІ РЕСПУБЛІКИ КОСОВО)**

Buhaichuk K. L.

*DSc (Law), Professor,
Kharkiv National University of Internal
Affairs*

Бугайчук К. Л.

*доктор юридичних наук, професор,
Харківський національний
університет
внутрішніх справ*

Вивчення зарубіжного досвіду щодо контролю за обігом вогнепальної зброї, боєприпасів та вибухових речовин в сучасних умовах доцільно здійснювати на прикладі балканських країн, адже саме в цьому регіоні внаслідок численних громадянських війн ці держави стикнулися з неконтрольованим витоком вогнепальної зброї в цивільний обіг. На руках у населення опинилася значна кількість військових зразків автоматичної зброї, боєприпасів тощо.

На сьогодні за даними дослідження «Global Firearms Holdings» до першої двадцятки країн, де на 100 осіб фіксується найбільша кількість зброї, входить 4 країни колишньої Югославії: Сербія та Чорногорія – 39 одиниць, Північна Македонія – 29,8, Косово – 26,8 [1].

23 липня 2015 року в Республіці Косово був ухвалений інституційний Закон №. 05/L-022 «Про зброю». Вищезазначеним нормативно-правовим актом зброя в цій країні поділяється на такі види:

1. Зброя категорії А – вогнепальна зброя, заборонена для цивільних осіб, як кінцевих користувачів (військові вибухові снаряди та пускові системи (A1); автоматична вогнепальна зброя (A2); вогнепальна зброя, закамуфльована під інший пристрій (A3); боєприпаси великої проникаючої здатності (A4); зброя з встановленими глушниками (A6); нарізна вогнепальна зброя калібру понад 12,7 міліметра (A7); електрошокова зброя (електрошокери) (A11); ADE енергокерована зброя (A15) та ін.)

2. Зброя категорії В – зброя, на носіння та користування якою потрібен дозвіл (короткоствольна напівавтоматична зброя (B1); короткоствольна однозарядна зброя (B2); однозарядна короткоствольна вогнепальна зброя загальною довжиною менше 28 см. (B3); напівавтоматична довгоствольна вогнепальна зброя із магазином здатним

вміщувати не більше трьох патронів (B4); гладкоствольна напів-автоматична зброя зі стволем до 60 см (B6)).

3. Зброя категорії Категорія С – зброя з обмеженими технічними характеристиками, для носіння та користування якою потрібен дозвіл (вогнепальна зброя, не включена до пункту 1.2.6 категорії В (C1); однозарядна гладкоствольна зброя (C2); однозарядна короткоствольна вогнепальна зброя загальна довжина якої не менше 28 см (C4); однозарядна довгоствольна вогнепальна зброя (C5); пневматична зброя калібру понад 4,5 мм. (C6); вогнепальна світло-акустична та сигнальна зброя (C7) тощо.

4. Зброя категорії D – зброя, про придбання якої необхідно повідомляти уповноважений орган МВС та на яку видається спеціальний дозвіл (старовинна вогнепальна зброя (D1); пневматична зброя калібру до 4,5 мм (D2); луки, арбалети (D3); холодна зброя (D4) [2].

Фізична або юридична особа, яка володіє зброєю категорій А, В, С і D і на яку компетентним органом видано реєстраційну картку на зброю або дозвіл на зброю чи будь-який інший документ, але володіння якою заборонено, відповідно до положень цього закону, повинен протягом шести місяців з дня набрання чинності цим законом доставити цю зброю до уповноваженого органу МВС з метою виведення їх з обігу та подальшої передачі для знищення чи тимчасового зберігання.

У разі смерті власника зброї повнолітні члени його сім'ї або інші повнолітні особи, які проживали з ним спільно, зобов'язані протягом тридцяти днів з дня смерті власника зброї доставити її та боєприпаси до неї до органів МВС чи найближчого відділення поліції, про що особи видається спеціальна довідка.

У випадках, коли члени сім'ї не знають місця знаходження зброї, але впевнені, що зброя була у померлого, вони повинні повідомити про це органи поліції. До вирішення питання про спадщину зброя та боєприпаси повинні зберігатися в органах поліції.

Якщо особа, що успадкувала зброю відповідає вимогам, які пред'являються для її власників, то протягом 60-ти днів після вступу до спадщини вона може подати заяву про видачу дозволу на зброю.

Особа, яка успадкувала зброю і не відповідає умовам для власників такої зброї або не бажає отримувати дозвіл, повідомляє про це компетентний орган поліції для початку процедури її вилучення. У разі відсутності у померлого спадкоємців зброя та боєприпаси вилучаються уповноваженими органами поліції [2].

Крім вищезгаданого закону парламентом країни був ухвалений окремий Закон № 05/Л-134 «Про легалізацію та здачу зброї, боєприпасів і вибухових пристроїв» від 21.04.2017 [3].

У цьому Законі вживані терміни, вирази та скорочення мають таке значення: 1) Компетентний орган – МВС; 2) Буклет – документ, який видається особі, яка заявила про незаконне володіння зброєю та почала процедуру її легалізації. Цей документ також буде використовуватися як дозвіл на перевезення зброї з місця проживання до ліцензованої юридичної особи і навпаки; 3) Запит на легалізацію – форма, яка заповнюється фізичною або юридичною особою, що містить дані зброї для її подальшої легалізації; 4) Ліцензована юридична особа – юридична особа, яка має ліцензію на торгівлю, ремонт, деактивацію та виробництво вогнепальної зброї.

Термін легалізації зброї становить від 6-ти місяців до 1-го року, а добровільної здачі зброї, боєприпасів і вибухових пристроїв – від 3-х місяців до 2-х років після набрання чинності цим законом. Вказані строки можуть бути продовжені або поновлені МВС Косово з метою забезпечення публічного порядку та безпеки в країні.

Протягом періоду легалізації зброї фізична особа або відповідальна особа юридичної особи зобов'язані з'явитися до найближчого відділу поліції за місцем проживання або за місцем реєстрації та заявити про наявність зброї, яка раніше не була зареєстрована. У цьому випадку їм видається буклет та заява на легалізацію зброї.

Фізична особа повинна досягти двадцяти одного року та надати докази того, що вона не становить небезпеки для суспільства, відповідно до положень Закону «Про зброю». Юридична особа має відповідати критеріям, визначеним статтею 13 Закону «Про зброю». Заява на легалізацію зброї приймається, якщо особа має категорію В, С або D. У випадку виявлення зброї категорії А, вона має бути зданою для подальшої деактивації.

Фізична особа або відповідальна особа юридичної особи зобов'язана протягом п'ятнадцяти днів після отримання буклету передати зброєю ліцензованій юридичній особі.

Відповідна ліцензована юридична особа зобов'язана зберігати цю зброєю, провести випробувальний відстріл, перевірити наявність на зброї маркування, оглянути її технічний стан. Після цього вона зобов'язана заповнити та поставити штамп у буклеті легалізації та повідомити про це уповноважений підрозділ поліції протягом двох днів.

Фізична особа або відповідальна особа юридичної особи має пред'явити у відділі поліції відповідну відмітку та продовжити процес легалізації. Додатково органи поліції перевіряють чи не належить зброя іншій фізичній або юридичній особі. Якщо всі попередні умови виконані, то органи поліції приймають рішення про схвалення заяви

і така зброя буде визначена як легалізована відповідно до статті 56 Закону «Про зброю».

Згідно зі статтею 5 цього Закону, перед отриманням згоди органів поліції на легалізацію заявник повинен підписати відповідний договір. Умовами підписання договору є наступні:

– протягом одного року заявник повинен відповідати всім критеріям визначеним Законом «Про зброю», щоб отримати відповідний дозвіл;

– протягом одного року зброя перевіряється у відповідних криміналістичних базах даних, і якщо буде виявлено, що ця зброя не має законного статусу, компетентний орган інформує власника про необхідність її здачі.

У період добровільної здачі фізичні особи можуть добровільно здати зброю, бойові припаси та вибухові пристрої, без надання персональних даних та притягнення до відповідальності [3].

Таким чином, основними напрямками використання досвіду Республіки Косово в нашій країні є: 1) ухвалення законодавчого акту про обіг цивільної вогнепальної зброї, а також порядку її можливої легалізації та добровільної здачі.

Література:

1. Small Arms Survey. Infographics on Global Firearms Holdings. URL: <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/SAS-Infographics-global-firearms-holdings.pdf> (дата звернення 28.02.2024).
2. Ligji Nr. 05/L-022 Për armë. URL: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=11018> (дата звернення 28.02.2024).
3. Ligji Nr. 05/I-134 Për legalizimin dhe dorëzimin e armëve, municionit dhe mjeteve eksplozive. URL: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=14605> (дата звернення 28.02.2024).